

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Zienswijze Bekenstichting, februari 2023

Natuurherstel Veluwe – de Achtergrond

De Veluwe is het grootste Natura 2000-gebied op land in Noordwest Europa.

Voor Natura 2000-gebieden geldt de verplichting van instandhouding / herstel van de natuur. De provincie Gelderland heeft in 2018 het Natura 2000-beheerplan Veluwe vastgesteld; de provincie is verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit plan.

Verdroging wordt in het beheerplan expliciet genoemd:

Ook de hoge ligging van de Veluwe en de lage grondwaterspiegel dragen bij aan de kwetsbaarheid van de Veluwe. Niet alleen stikstofneerslag, maar ook verdroging leidt tot schade aan de natuur. Een verdroogde natuur is vaak gevoeliger voor stikstof. Door de combinatie van stikstofdepositie en meerdere opeenvolgende droge jaren zien we steeds vaker grootschalige sterfte van eiken. Onder de klimaatveranderingen zal dit alleen maar erger worden.

De provincie werkt nu, met terreinbeherende organisaties, aan het Uitvoeringsprogramma Natuur; het rijk heeft voor de uitvoering zeer ruime subsidies beschikbaar gesteld.

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Zienswijze Bekenstichting, februari 2023

Natuurherstel Veluwe – de Achtergrond (vervolg)

In het N2000-Veluwe beheerplan zijn vijf herstelprogramma's benoemd.

Hierbij is gekeken naar het N2000 gebied en naar de overgangsgebieden die hieraan grenzen.

De vijf herstelprogramma's:

1. heide en stuifzanden
2. bossen
3. vennen en venen
- 4. beken**
5. recreatiezonerings

Het programma recreatiezonerings is afgerond,

De overige vier programma's worden dit jaar verder uitgewerkt door de provincie, in samenspraak met belanghebbende organisaties.

Het programma **BEKEN** is duidelijk voor de Bekenstichting het meest relevant

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Zienswijze Bekenstichting, februari 2023

Herstelprogramma Beken

Het Herstelprogramma Beken wordt geleid door Richard Meijer, door het Waterschap Vallei en Veluwe “uitgeleend” aan de provincie.

De Bekenstichting heeft voorjaar 2022 met de Werkgroep Beken over het Herstelprogramma gesproken

In augustus 2022 heeft de Bekenstichting commentaar geleverd op het concept-Herstelprogramma Beken

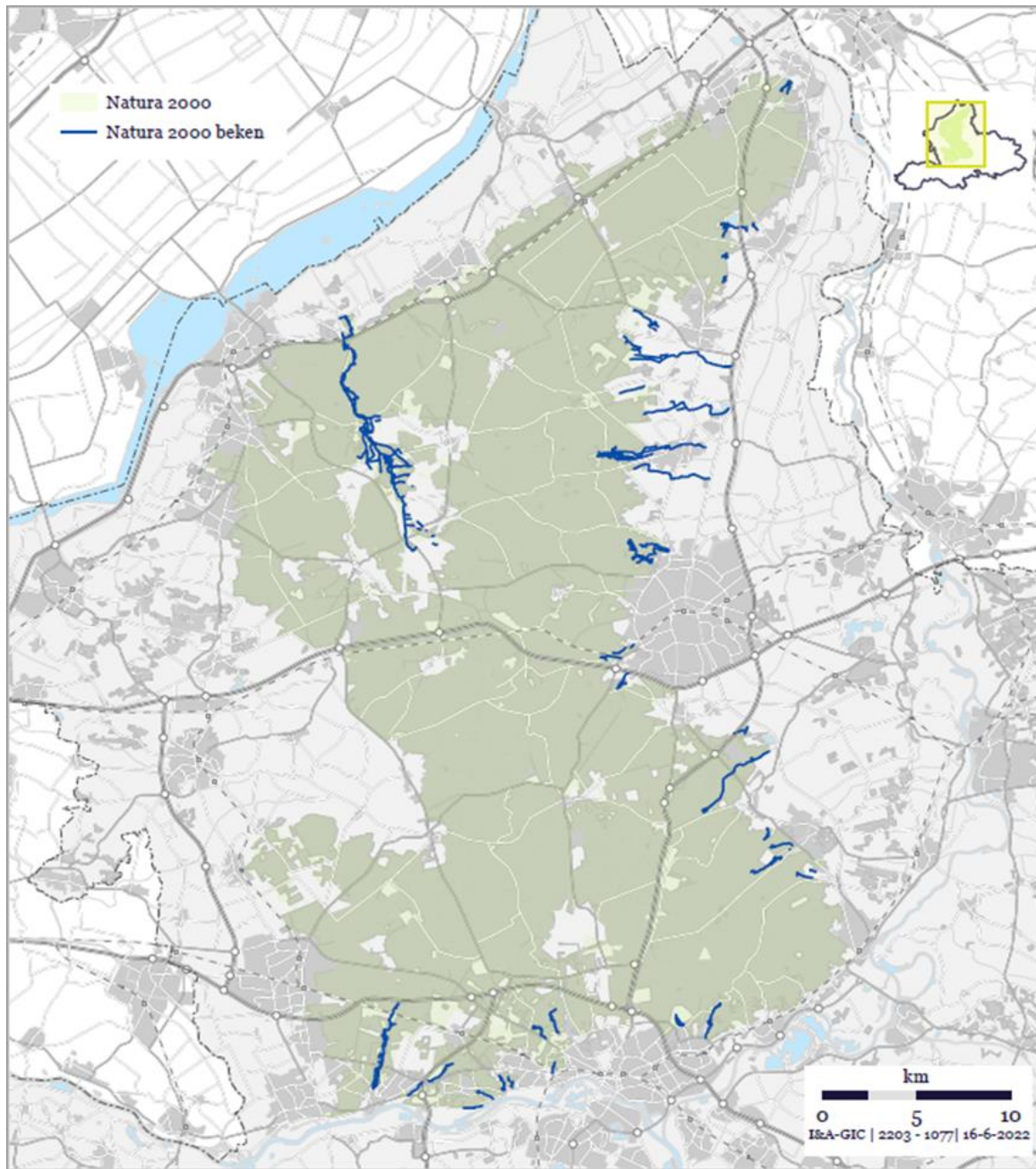
In januari 2023 zijn de Ontwerp-Herstelprogramma's ter inzage gelegd, geïnteresseerde partijen is gevraagd uiterlijk per 5 maart 2023 hun zienswijze in te dienen

Het Ontwerp-Herstelprogramma Beken bestaat uit:

- de hoofdtekst (69 blz.)
- bijlagen voor 10 deelgebieden met bijbehorende beken
- bijlage algemene maatregelen
- bijlage specifieke maatregelen per deelgebied / beek
- “factsheet” en diverse verdere bijlagen
- totale omvang 226 blz. waaronder 17 bijlagen

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Zienswijze Bekenstichting, februari 2023

N2000 beken op de Veluwe

Het hersteprogramma behandelt alleen bekenstelsels die binnen het N2000-Veluwe gebied vallen; vaak zijn dit alleen de bovenlopen van de beek.

De beken aan de westflank / Gelderse Vallei vallen buiten het N-2000 Veluwe gebied

Voor een aantal beken heeft de benedenloop ook N2000-status, als "lijn-element" (dwz de beekloop en oevers, zonder aangrenzende strook terrein)

Informatie van de provincie

zie www.gelderland.nl/natuuropdeveluwe

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Zienswijze Bekenstichting, februari 2023

Commentaren Bekenstichting op Concept 2022

- Wij hebben op het concept herstelprogramma Beken gedetailleerd commentaar gegeven, geconsolideerd van Bestuur en meerdere vrijwilligers en contactpersonen
- Samenvatting van ons commentaar is geplaatst op de website van Bekenstichting, link [Natura 2000 Veluwe, Herstelprogramma beken: Commentaar van de Bekenstichting op dit herstelprogramma – De Bekenstichting \(sprengenbeken.nl\)](#)
- Sommige algemene commentaren lijken in de hoofdtekst van het rapport deels overgenomen
- Van onze detailopmerkingen in de bijlagen vrijwel niets is overgenomen; in de Zienswijze van maart 2023 hebben wij onze teleurstelling uitgesproken, aangezien onze suggesties zeer overwogen waren
- Toch hebben wij besloten om deze “detailopmerkingen” in de Zienswijze niet te herhalen, opdat de hoofdlijnen van onze overwegingen alle aandacht krijgen

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Samenvatting Zienswijze Bekenstichting,

ingediend maart 2023

Gedetailleerd en goed onderbouwd natuurherstelprogramma voor de Veluwse beken, de Bekenstichting ondersteund de algemene doelstellingen uit het rapport !

- **Ecologische versus Cultuurhistorische Waarde van de Beken**

Het Natuurherstelprogramma richt zich op de ecologische aspecten van de beken.

Echter, sprengbeken zijn door de mens aangelegde, cultuurhistorische objecten bij uitstek !

Voorstel Bekenstichting:

- maak onderscheid tussen kwelbeken en sprengbeken
- betrek de potentiële aantasting van cultuurhistorische waarde in de evaluatie en uitwerking van iedere voorgestelde maatregel
- onderzoek invloed van eeuwenoude barrières op de specifieke bovenstroomse ecosystemen; migratiebarrières alleen opheffen indien barrière geen factor is in het ontstaan en in stand houden van een bijzonder bovenstrooms ecosysteem

- **Verbindingszones tussen beken**

Het belang hiervan wordt belicht voor de beken aan de oostflank, waarvan de benedenlopen buiten het N-2000 Veluwe gebied vallen, dit geldt ook voor bijv. de Heelsumse en Renkumse beek

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Zienswijze Bekenstichting, februari 2023

Samenvatting Zienswijze Bekenstichting (vervolg)

ingediend maart 2023

- **Verminderde Watervoerendheid / Droogval**

Wij delen de mening dat veel verbeteringsmaatregelen weinig effect zullen hebben als het probleem van geringe watervoerendheid / droogval niet effectief aangepakt wordt.

In het rapport missen wij een concrete aanpak van dit probleem, waaronder:

- verhoging van de grondwaterspiegel door minder grondwaterwinning en door peilverhoging randgebieden rond de Veluwe
- periodiek, traditioneel, handmatig schonen van de sprengbeken

Voorstel Bekenstichting:

- aanpak watervoerendheid behoeft absolute prioriteit

- Het rapport stelt terecht dat veel verbeteringsmaatregelen weinig effect zullen hebben als geringe watervoerendheid / droogval niet effectief wordt aangepakt

Voorstel Bekenstichting:

- overige verbeteringsmaatregelen alleen uitvoeren als nu al voldoende effect te verwachten is

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Zienswijze Bekenstichting, februari 2023

Samenvatting Zienswijze Bekenstichting (vervolg)

ingediend maart 2023

- **Houtwallen langs beeklopen in open veld**

Voorstel Bekenstichting:

- om meer variatie te creëren langs benedenlopen van beken, plaatselijk houtwallen te planten langs de beekloop om schaduwzones te creëren en natuurlijke wortel-beschoeiing als schuilplaats voor beekvissen.

- **Afzien van gebruik plastic folie achter beschoeiingen**

Hoewel ongetwijfeld effectief als beschoeiing, beperkt dit schuilgelegenheid voor beek-fauna; bij degradatie leidt het tot vervuiling met micro-plastic

Voorstel Bekenstichting:

- af te zien van gebruikt plastic folie in beschoeiing
- bij onderhoud aanwezig folie zorgvuldig te verwijderen

- **Ecologisch en beeksparend maaibeleid van beekoevers**

Voorstel Bekenstichting:

- ecologisch en beeksparend maaibeleid invoeren

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Zienswijze Bekenstichting, februari 2023

Samenvatting Zienswijze Bekenstichting (vervolg)

ingediend maart 2023

- **Herstellen van een “heidebeek”**

bij aanleg in de 17^e tot 19^e eeuw lagen veel sprengen en (bovenlopen) van beken in open heide, in de 20^e eeuw veelal bebost.

In Herstelplan Heiden en Stuifzanden wordt overwogen, plaatselijk bos om te vormen in heideveld

Voorstel Bekenstichting:

- om bij de keuze van te creëren heidevelden een beekloop mee te nemen

- **Karakteristiek van Veluws water**

Het Veluwse water wordt in het rapport beschreven als “koel en helder”

Voorstel Bekenstichting:

- in de beschrijving “voedselarm en zacht” te noemen

- **Wilddruk, wilde zwijnen**

In het rapport wordt schade aan beken en taluds van beken door wilde zwijnen niet genoemd

Voorstel Bekenstichting:

- benoem de schade aan beken door zwijnen
- noem, naast wildstand-regulering, ook afrastering van kwetsbare beeksegmenten als optie

Natuurherstel op de Veluwe - Beken

Zienswijze Bekenstichting, februari 2023

Verdere Stappen Provincie Gelderland, Uitvoering

- Provincie reageert in nota van antwoord op alle ingediende zienswijzen; mogelijk worden de herstelprogramma's aangepast naar aanleiding van de zienswijzen
- Gedeputeerde Staten stellen de herstelprogramma's en de nota van antwoord definitief vast, streven voorjaar 2023; indieners van een zienswijze ontvangen vervolgens deze nota van antwoord
- Daarna beginnen we met de uitvoering van de herstelmaatregelen; we betrekken hier onder andere grondeigenaren bij; we nemen ruim de tijd voor de hele uitvoering, zodat het proces zorgvuldig verloopt
- Beroep tegen de vastgestelde herstelprogramma's (als uitwerking van het Natura 2000-beheerplan) is in te dienen bij de rechtbank; hoger beroep bij de Raad van State.